

Udskriftsdato: 21. december 2025

2023/1 BSF 87 (Gældende)

Betænkning og indstilling om Granskningsudvalgets behandling af FE-sagen

Ministerium: Folketinget

Betænkning og indstilling

om

Granskningsudvalgets behandling af FE-sagen

1. Baggrund

Granskningsudvalget har i medfør af forretningsorden for Folketinget, § 64, stk. 1, i brev af 20. november 2023 indstillet til Udvalget for Forretningsordenen, at udvalget i medfør af forretningsordenens § 65, stk. 2, tager de fornødne skridt til, at spørgsmålet om en iværksættelse af en egentlig undersøgelse af FE-sagen i form af en granskningskommission forhandles af Folketinget.

2. Granskningsudvalgets behandling af sagen

Granskningsudvalget drøftede på sit møde den 8. november 2023 forslag til en undersøgelse af statsministerens og den forrige regerings ansvar for at have igangsat de nu opgivne straffesager mod Claus Hjort Frederiksen og Lars Findsen.

Det følger af forretningsordenens § 62, stk. 1, at Granskningsudvalget indleder en undersøgelse af en sag med en forundersøgelse, når den støttes af medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer.

Det følger af forretningsordenens § 62, stk. 2, at »Til oplysning af en sag som led i en forundersøgelse kan Granskningsudvalget stille spørgsmål til ministre til skriftlig besvarelse eller til mundtlig besvarelse under et samråd i et møde i Granskningsudvalget efter reglerne i § 8, stk. 6.«

Der er således ikke i reglerne fastsat bestemte krav til gennemførelsen af en forundersøgelse. Af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. beslutningsforslag nr. B 287, folketingsåret 2020-21, fremgår det, at det »er forventningen, at en forundersøgelse vil være en dynamisk størrelse, således forstået, at Granskningsudvalget løbende vil kunne tilpasse forundersøgelsens sigte og midler, efterhånden som forundersøgelsen skrider frem. Det forventes af samme grund ikke, at der vil skulle udarbejdes et formelt opdrag eller kommissorium eller en fast plan for gennemførelsen, dog er det naturligvis ikke udelukket, at Granskningsudvalget vil kunne sammenfatte en beskrivelse af undersøgelsens genstand og en plan for gennemførelsen som en form for arbejdsdokumenter til brug for arbejdet.«

Granskningsudvalget blev på sit møde den 8. november 2023 enige om, at sagens karakter gjorde, at Granskningsudvalget ikke ville kunne få yderligere afklaring af sagen gennem de almindelige parlamentariske værktøjer, som udvalget råder over i en forundersøgelse.

I forlængelse heraf fandt udvalget derfor ikke anledning til iværksættelse af en egentlig forundersøgelse.

Underudvalg

Granskningsudvalget nedsatte på mødet den 8. november 2023 et underudvalg bestående af Socialistisk Folkepartis, Danmarksdemokraternes, Liberal Alliances, Det Konservative Folkepartis, Enhedslistens, Radikale Venstres, Dansk Folkepartis, Alternativets og Nye Borgerliges medlemmer af Granskningsudvalget.

Underudvalget fik til opgave at udarbejde et udkast til betænkning og indstilling fra Granskningsudvalget til Udvalget for Forretningsordenen om Granskningsudvalgets behandling af FE-sagen.

Udkastet har været sendt i skriftlig godkendelsesprocedure i Granskningsudvalget.

3. Granskningsudvalgets konklusioner

Et *flertal* i Granskningsudvalget bestående af Socialdemokratiets, Venstres og Moderaternes medlemmer af udvalget modsætter sig, at der nedsættes en granskningskommission til undersøgelse af FE-sagen og indstiller, at undersøgelsen fortsætter i de allerede fastlagte rammer under den nedsatte undersøgelseskommission om FE-sagen.

Et *mindretal* i Granskningsudvalget bestående af Socialistisk Folkepartis, Danmarksdemokraternes, Liberal Alliances, Det Konservative Folkepartis, Enhedslistens, Radikale Venstres, Dansk Folkepartis og Alternativets medlemmer af udvalget, der samlet set repræsenterer mere end en tredjedel af Folketingets medlemmer, indstiller, at der nedsættes en granskningskommission til undersøgelse af FE-sagen.

Politiske bemærkninger

Socialdemokratiets, Venstres og Moderaternes medlemmer af Granskningsudvalget støtter, at der iværksættes en grundig kommissionsundersøgelse angående straffesagerne mod Lars Findsen og Claus Hjort Frederiksen. Flertallet har tillid til, at tre uvildige landsdommere kan forestå undersøgelsen af, om der er varetaget usaglige hensyn i forbindelse med de centrale beslutninger om iværksættelse og tilrettelæggelse af efterforskningen og retsforfølgningen. Henset til, at helt særlige omstændigheder gør sig gældende i forbindelse med en undersøgelse vedrørende efterretningstjenesternes forhold, herunder navnlig i relation til beskyttelse af klassificerede oplysninger, mener Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne, at undersøgelsen i lighed med den igangværende FE-kommission ikke bør forankres i Granskningsudvalget, som ikke håndterer klassificerede oplysninger.

Socialistisk Folkepartis medlem af Granskningsudvalget har tillid til myndighederne, og at anklagemyndigheden kun rejser de sager, den kan vinde, ligesom SF også har respekt for, at efterretningstjenesternes arbejde ikke bare kan lægges offentligt frem. FE-sagen har givet anledning til mange spekulationer og massiv omtale, og dette risikerer i sig selv at skade tilliden til myndighederne. På den baggrund finder SF, at det er vigtigt at få undersøgt sagen nærmere, sådan at vi får solide konklusioner at stå på, frem for de mange spekulationer, som flourer i den offentlige debat.

Granskningsudvalget har i brev af 20. november 2023 på denne baggrund i medfør af forretningsordenens § 64, stk. 1, 2. pkt., indstillet til Udvalget for Forretningsordenen, at udvalget i medfør af forretningsordenens § 65, stk. 2, tager de fornødne skridt til, at spørgsmålet om en iværksættelse af en egentlig undersøgelse i form af en granskningskommission forhandles af Folketinget. Granskningsudvalget har med brevet fremsendt nærværende udkast til betænkning og indstilling.

4. Udvalget for Forretningsordenens behandling af sagen

Udvalget for Forretningsordenen har behandlet sagen i 1 møde.

Udvalget konstaterer, at et enigt Granskningsudvalg ikke har fundet anledning til en egentlig forundersøgelse, da Granskningsudvalget ikke har fundet, at sagens karakter gjorde, at Granskningsudvalget ikke ville kunne få yderligere afklaring af sagen gennem de almindelige parlamentariske værktøjer, som udvalget råder over i en forundersøgelse.

Det følger af forretningsordenens § 64, stk. 1, og § 65, stk. 2, at Folketinget forelægges spørgsmålet om iværksættelse af en egentlig undersøgelse og formen herfor, såfremt der efter en forundersøgelse er et mindretal i Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, der ønsker at iværksætte en egentlig undersøgelse, men samtidig et mindretal af mindst samme størrelse, der modsætter sig.

Det følger af forretningsordenens § 64, stk. 1, 2. pkt., at Granskningsudvalget i en situation, hvor der er det fornødne mindretal, der ønsker en egentlig undersøgelse iværksat, og et tilsvarende mindretal, der modsætter sig dette, indstiller til Udvalget for Forretningsordenen, at sagen forhandles i Folketinget.

Granskningsudvalget er med sit brev af 20. november 2023 fremkommet med en sådan indstilling. Det følger af forretningsordenens § 65, stk. 2, at Udvalget for Forretningsordenen på grundlag af en indstilling fra Granskningsudvalget i medfør af § 64, stk. 1, 2. pkt., tager de fornødne skridt til, at spørgsmålet om en egentlig undersøgelse i form af en granskningskommission forhandles i Folketinget.

Det er udvalgets opfattelse, at det med forretningsordenens § 65, stk. 2, er tilsigtet, at der skal ske en forhandling i Folketinget af spørgsmål om iværksættelsen af en undersøgelse i § 65, stk. 1, når Granskningsudvalget har afgivet indstilling herom i medfør af § 64, stk. 1, 2. pkt.

Det er udvalgets opfattelse, at reglerne således tilsigter, at udvalget tager de fornødne skridt til en sådan forhandling i Folketinget, uanset om der ikke måtte være et flertal i udvalget, der støtter iværksættelse af en undersøgelse i form af en granskningskommission. Der henvises i den forbindelse til betænkning og indstilling nr. B 287 om forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for Folketinget, folketingsåret 2020-21.

Udvalget bemærker, at der ikke i § 65, stk. 2, er taget endelig stilling til formen for Folketingets forhandling om iværksættelse af en undersøgelse. I bemærkningerne til bestemmelsen anføres om dette spørgsmål:

»Den mest nærliggende form, hvori sagen kan bringes til forhandling i Folketinget, vil være et beslutningsforslag, der fremkommer som indstilling fra Udvalget for Forretningsordenen. Et sådant beslutningsforslag vil skulle undergives to behandlinger i Folketinget efter tilsvarende regler, som gælder for lovforslags 2. og 3. behandling, jf. forretningsordenens § 17, stk. 1, 5. pkt. Imellem de to behandlinger vil sagen, hvis der konkret er ønske herom, kunne undergives fornyet udvalgsbehandling, hvor der bl.a. vil kunne stilles ændringsforslag.

Det forudsættes, at spørgsmålet i givet fald endeligt afgøres af Folketinget som helhed.«

Herefter fremsætter udvalget nedenstående forslag til folketingsbeslutning.

Forslag til folketingsbeslutning om iværksættelse af en granskningskommission om FE-sagen

Folketinget nedsætter i medfør af § 1 a, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner en granskningskommission om FE-sagen.

Bemærkninger til forslaget

Folketinget nedsætter en granskningskommission om FE-sagen.

Granskningskommissionen har efter § 4, stk. 2, i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner til opgave at undersøge og redegøre for det samlede begivenhedsforløb i den såkaldte FE-sag.

Undersøgelsen og redegørelsen skal omfatte baggrunden for og processen omkring hjemsendelsen af FE's ledelse og de faktiske omstændigheder, herunder den forudgående kontakt, der måtte have været til FE-ledelsen, før beslutningen om hjemsendelse blev truffet, samt eventuelle kontakter af politisk karakter til partier uden for regeringen, som den daværende regering (en eller flere af dens ministre) måtte have haft i anledning af tilsynssagen forud for hjemsendelsen af FE's ledelse. Den skal herudover

omfatte de beslutningsprocesser og grundlaget herfor, som knytter sig til initiativet, tilrettelæggelsen og gennemførelsen af efterforskningen og retsforfølgningen samt påtaleopgivelserne af straffesagerne mod Lars Findsen, Claus Hjort Frederiksen og tre nuværende og tidligere medarbejdere fra PET og FE, herunder en 63-årig tidligere PET-ansat.

Undersøgelsen og redegørelsen skal omfatte alle tiltag og alle beslutninger i FE-sagen og klarlægge det samlede forløb frem mod iværksættelsen af efterforskning i bredeste forstand rettet mod ovennævnte personer. Undersøgelsen skal herunder klarlægge baggrunden for og initiativet til iværksættelsen og opretholdelsen af de processuelle tvangsindgreb såsom telefonaflytning, rumaflytning, anholdelse, vare-tægtsfængsling m.v.

Særlig for så vidt angår Lars Findsen, den 63-årige tidligere PET-ansatte og Claus Hjort Frederiksen skal granskningskommissionen undersøge og redegøre for omstændighederne ved og baggrunden for de plea bargaining-arrangementer, der blev indgået, forsøgt indgået eller overvejet af myndighederne.

Granskningskommissionen skal endvidere undersøge og redegøre for omstændighederne og grundlaget for den inddragelse, orientering og rådgivning af ministre, som fandt sted i forløbet.

Alle relevante myndigheders og ministres involvering i beslutningsprocesserne skal således omfattes af undersøgelsen og redegørelsen.

Granskningskommissionen skal tillige undersøge og redegøre for beslutningsprocesserne bag de oplysninger og drøftelser, som regeringen, dens ministre eller myndigheder har givet og/eller haft med medlemmer af Folketinget gennem hele forløbet.

Granskningskommissionen skal i det hele ved klarlæggelsen af ovenstående søge at fastlægge, hvilke personer der var orienteret om eller involveret i forløbet og tog initiativ til samt bistod eller på anden vis medvirkede ved hver enkelt beslutning, der blev truffet. Det skal således i videst muligt omfang afdækkes, hvem der traf hvilke beslutninger, hvornår og på hvilket grundlag.

På baggrund af den beskrevne undersøgelse og redegørelse, som således skal være en fuld faktuel klarlægning af den samlede FE-sag fra hjemsendelsen af FE's ledelse, skal granskningskommissionen efter § 4, stk. 4, i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige bør søge nogen draget til ansvar.

Fremkommer der i forbindelse med kommissionens undersøgelse andre forhold, som er af en sådan karakter, at de ud fra kommissoriet må anses for nærliggende at undersøge, men som ikke umiddelbart skønnes at være omfattet af kommissoriet, kan granskningskommissionen rette henvendelse til Granskingsudvalget med henblik på en drøftelse heraf.

Granskningskommissionen kan afhøre vidner efter de sædvanlige regler i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner.

Møder i granskningskommissionen foregår efter § 30 i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner, hvorefter dørene kan lukkes, hvis dette findes påkrævet af hensyn til bl.a. statens forhold til fremmede magter. Det bemærkes, at granskningskommissionen forventes at kunne indrette sig i overensstemmelse med de kendelser, der er afsagt af Højesteret i de af undersøgelsen omfattede personers straffesager.

Kommissionen afgiver en beretning om sin undersøgelse, der offentliggøres, idet dele af beretningen dog vil kunne undtages fra offentliggørelse under henvisning til karakteren af beretningsdelene, herunder hensynet til oplysningers fortrolige og klassificerede karakter.

Søren Gade (V) fmd. Leif Lahn Jensen (S) nfm. Jeppe Søe (M) Karsten Hønge (SF)
Karina Adsbøl (DD) Annette Lind (S) Benny Engelbrecht (S) Christian Rabjerg Madsen (S)
Jens Joel (S) Lea Wermelin (S) Mogens Jensen (S) Lars Christian Lilleholt (V)
Torsten Schack Pedersen (V) Henrik Frandsen (M) Peter Skaarup (DD) Lise Bech (DD)
Ole Birk Olesen (LA) Mette Abildgaard (KF) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)
Trine Pertou Mach (EL) Helene Liliendahl Brydensholt (ALT)

Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Nye Borgerlige, Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50		
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Dansk Folkeparti (DF)	7
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Alternativet (ALT)	5
Moderaterne (M)	14	Nye Borgerlige (NB)	3
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	14	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	14	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	9	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	7	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	4